

D 215 (224K)
K C47

КОРОТКИЙ ПАСПОРТ КНИГИ

Шифр УДК(21) 047 Инв. № лсн 5637

Автор Саварова В.

Назва Родина / Меморіал

Саварова, 1911-1924.

Місце. рік видання Х. К., 1931.

Кіл-ть стор. 104, 27 с.

-// окр. листів _____

-// ілюстрацій _____

-// карт _____

-// схем _____

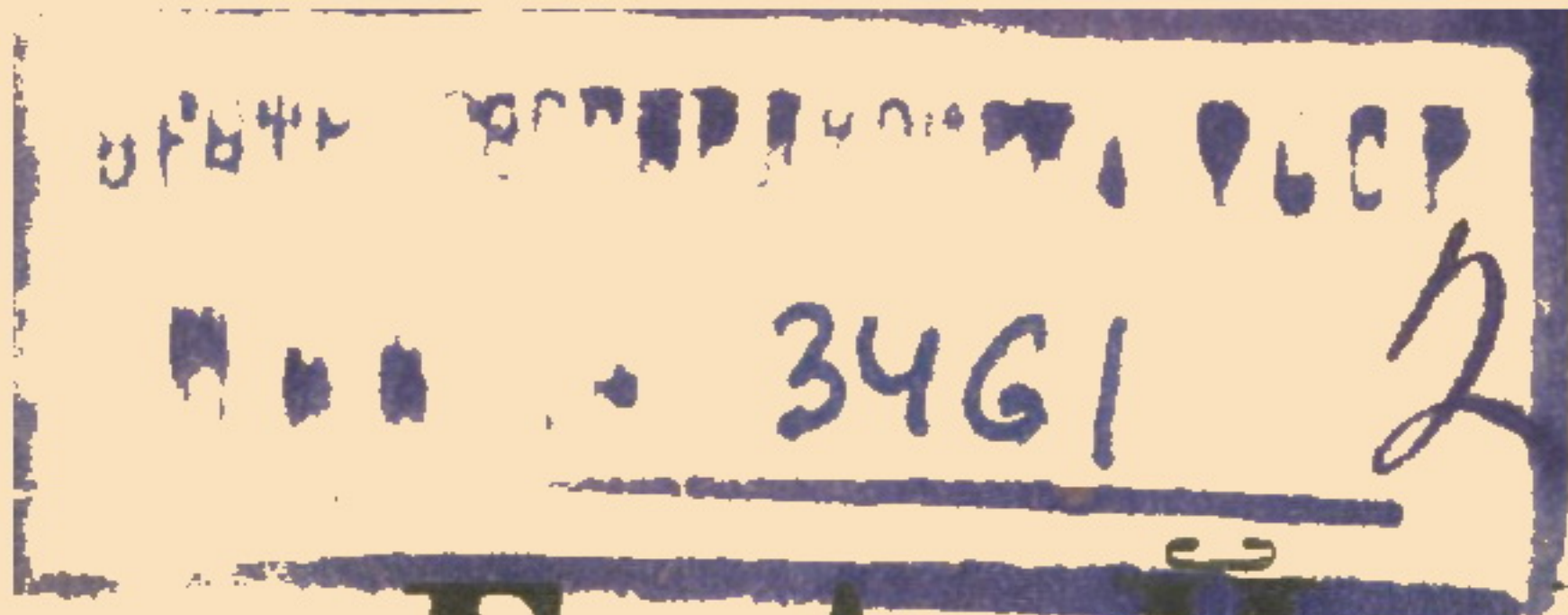
Том _____ частина _____ вип. _____

Конволют _____

Примітка:

A 530949

ОЛЕКСА СЛІСАРЕНКО

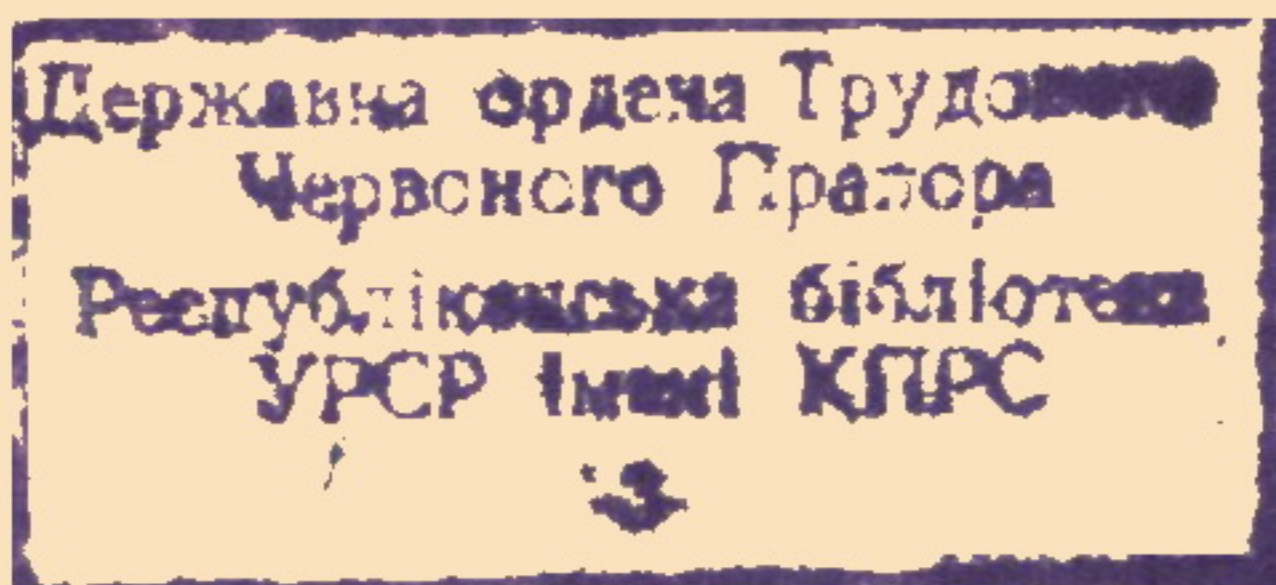
БАЙДА

ВИБРАНА ЛІРИКА

1911 — 1927

№ 163.

262.55633к

ЛІТЕРАТУРА І МИСТЕЦТВО
ХАРКІВ — 1931 — КНІВ

Бібліографічний опис цього видання
вміщено в „Літопису Українського
Друку“, „Картновому репертуарі“
та інших покажчиках Української
Книжкової Палати.

Українознавство № 5992. (3097). 11-та фото-літо-друк. Київ, Сінний майд., 1.
Зам. № 43. Тир. 2000. 51² арк.

ПЕРЕДМОВА ДО 2-го ДОПОВНЕНОГО ВИДАННЯ

Перше видання «Байди» розійшлося дуже швидко, з чого пересвідчуюся, що деякий інтерес до моїх поезій у читача є, хоч деякі критичні псевдоніми і запевняли мене в недоречності видання. Щоправда, ні од одного марксівського критика я такого запевнення не чув.

Маю сміливість вважати, що шістнадцять років поетичної роботи в неймовірно тяжких умовах заслуговують на те, щоб до наслідків її критика поставилася уважно і серйозно, бо в цій роботі багато повчальних помилок письменника, що пройшов трудну путь од наскрізь ідеалістичної лірики до пролетарської поезії. З цього погляду «Байда» не тільки збірка поезій, а й людський документ.

Отож я не вважаю за потрібне ховати од пролетарського суспільства свої помилки, як ховають свої імена під псевдонімами автори критичних статейок, боячись відповідальності.

1930 р. Березень

Олекса Слісаренко

... „Ой, як крикне цар турецький
та на свої слуги, слуги молодецькі:
„— Візьміть Байду та зв'яжіть,
та й за ребро іаком, іаком зачепіте!“
Взяли Байду та й зв'язали,
та й за ребро іаком, іаком зачіпали.
Висить Байда на дубочку
та не день, не два та й не одну нічку.
Прийшов до нього цар турецький:
„— Ой, що ти бачиш, Байдо молодецький?“
„— Бачу я, царю, два дубочки,
а на тих дубочках сидять голубочки.
Дозволь, царю, лучка взяти,
тобі на вечерю голубочка зняти!“
Ой, як стрельнув Байда з лука
та попав царя поміж самі вуха...
... „— Тобі, царю, в землі шити,
Байді молодому мед-горілку пити“!

(Дума про Байду).

ІЗ КНИГІ «БАЙДА»
1924—1927

БАЙДА

Я – Байда електричного віку,
Розіп'ятий на залізних шляхах.
Серце, слово викуй
Сталево й міцне, як я!
Серце, молотом вибий
Слова шорсткі мої, —
Зійде на камені хліб мій,
Будуть шуміть гаї...
Та що мені шуми і вруна,
Буднів спокійная кров,
Як дубне в засковзаних дюнах
Моя неможлива любов...
Та що мені тиша і спокій,
Як мій розіп'ятий зір
Лє свої радісні соки
У вічно бунтливий вир?

Од цілин, од перелогів
Од масних чорноземних скиб
Понесли мене дикі ноги
На асфальтах шукати хліб.
Там в землі не хватило соків
На життя колосків моїх...

Прощавайте ж, степи синьоокі,
І ви, шмаття солом'яних стріх!
Привітайте, дороги биті,
Подорожнього з країни трав!
Я розмотую соняшні ниті,
Що на серці в степу намотав.
Я розмотую соняшні гасла,
А у тілі моєму гак...
 «Я гусяток у полі пасла,
 «І летів через річку шпак...

Димарі!
Гострі дзвіниці!
Ятрить, ятрить же рани Байди, —
Його приковано до ваших гранітів і криці,
Він з Вовчих лісів прийшов сюди.

Шукаю я слова простого
Про шпилі городів далеких,
Що стинали мої квіти,
Волошки і сокирки,
Як ішов я з Хатнього
Вовчанського повіту
На протині двох віків.

«Івашечку,
«Мій синочку,
«Прицлинь,
«Приплинь,
«До бережка!

Не припливу рікою бистрою, —
В моря ріка шалено мчить!
Життя тремтить синяво іскрою
На електричному мечі.
На гостряках громоодводів
Прослався мій нервовий шлях.
Навік я кинув тихі води,
Навік покинув я поля.
Нехай жують трухляві верби
Столітню куряву доріг, —
В знесиллі світ старий там ліг
І сьорба згадок прісну шербу...
В знесиллі світ старий, як рак,
Хапає клешнями за ноги,
Та стрілами — нові дороги!
І сонцем — дня нового знак!

Весною однаково білі
І терен, і вишня, і глід...
«Кози мої милі,
«Кози мої любі,
«Чи ви пили, чи їли?..
Лаштуюсь у похід...

— Ех, торохти, тачавко,
До станції залізничної!
Бабуся з ганку
Хрестить хрестом звичним...
У степових кошлатих водах
Червень марева полоще...

Ми на Голготу йдем походом
І весело насіння трошим...

Провожа хрещеника і плаче
Куховарка з панського двора,
Коло мене прибраного, скаче
З економії замурзана дітвора.
Що мені на козлах, восьмилітньому,
Люди, трави, бородатий бог?
Санька Кириченкова і Митя
Вийшли провозять мене удвох.

«Гуси!

«Гуси!

«Ісбедята!

«Візьміть мене

«На крилята!

Чорні гуси крилами чавунними
Цокотом загойдують мене.
Тут проходили учора гуни,
А сьогодні вітер дроти жне...
Ти гуди, гуди, моя машино,
Кучерявся паровозний свист, —
Закохалась кароокая дитина
У чавунний, у мідяний хист!

«Ех, шарабан мій!

«Американка!

Котись од моря Чорного
До Каспія і далі...

Колись «Кастальський берег»,
Сьогодні — шум вокзальний.
Колись «квітки», «принати», —
Тепер — отруйні гази,
Черстві слова команди,
Терпкі слова наказів...

У ребрах гак залізний —
Байда горить в огні!
«Квітчать життя не пізно
«І лежачи в труні...

Ті дні взялися струпом,
Зламався віз віків...
Хай наїдяться моїм трупом
Хатнянські рідні вовки!..
Нехай безштанника і волоцюгу
Не приймає руда земля, —
Ми йдем в епоху другу!
Тру - ля - ля!
Тру - ля - ля!

Архаїчний бог
Позирає на нас грішних...
А навколо
Мученики і святі...
Все своя братія —
Угодники і розп'яті...
— А ви були на Перекопі?
А вас розпинали між Білим і Чорним морем?

А вас труїли газами?
Сядьте в калошу
З своїми муками і проказами!
Сховайтесь під стіл, —
Ми нагворили далеко кращих діл!

На смітник ваші
Четві - Миней! —
У нас свої
Огністі імена!
Ех, війна!
Гей, війна!

Хлюпоще прапор бойовий.
Стоїм своїм кошем.
Годують на траві
Героїв кулішем.
Хихикають панянки:
- Герої! Кат зна хто!..
Ховає крамар чайник
І жінчине пальто...

«Ой, яблучко,
«Куди котися?
«До нас попадеш —
«Не воротися!

Дайош Волинь, буржуй пузатий!
Візьмем Петлюру, Ванька, чорт!
Штани надінем хрантуваті
І чобітки за первой сорт!

Доволі репаними п'ятами
Збивати куряву дорог, —
Ми й так віками розіп'яті
На перехресті двох епох!

«Високая
«Директорія,
«А де ж твоя
«Територія?

З Парижу, з Лондону, з Берліну,
З Варшави на Дніпро і Дністер
Зібрались рятувать «Вітчизну»
Мосьє і пан, і гер, і містер.
— Байда зірватись може!
Скоріш, десанта, газу!
Повзе тифозна воша
І ширить скрізь заразу!

«Вошопруди!
«Дранці!
«Пранці!
«Дикі люди!
«Стерво!
«Шибеники!..

«Вся Європа в дурнях стала,
«Марно воювала!
«Того яблучка немає, —
«В руки не попало!

Запрягай, братва, тачанки!
Висиха в полях роса...
Не жалійте коням ранком
Куркулівського вівса!
Хай трощаться наші ребра
На іржавому гаку, —
Сонце запалу в нас жебра, —
Розтаку - таку - таку!

Вовкам Хатнянським чайника
Й коробку од консервів, —
Нехай біжать з бряжчальником
Шукать другого стерва!

Скачуть дні — гарматні коні,
Ми — бадьорі гармаші.
Більш не бути нам в полоні,
Ні!

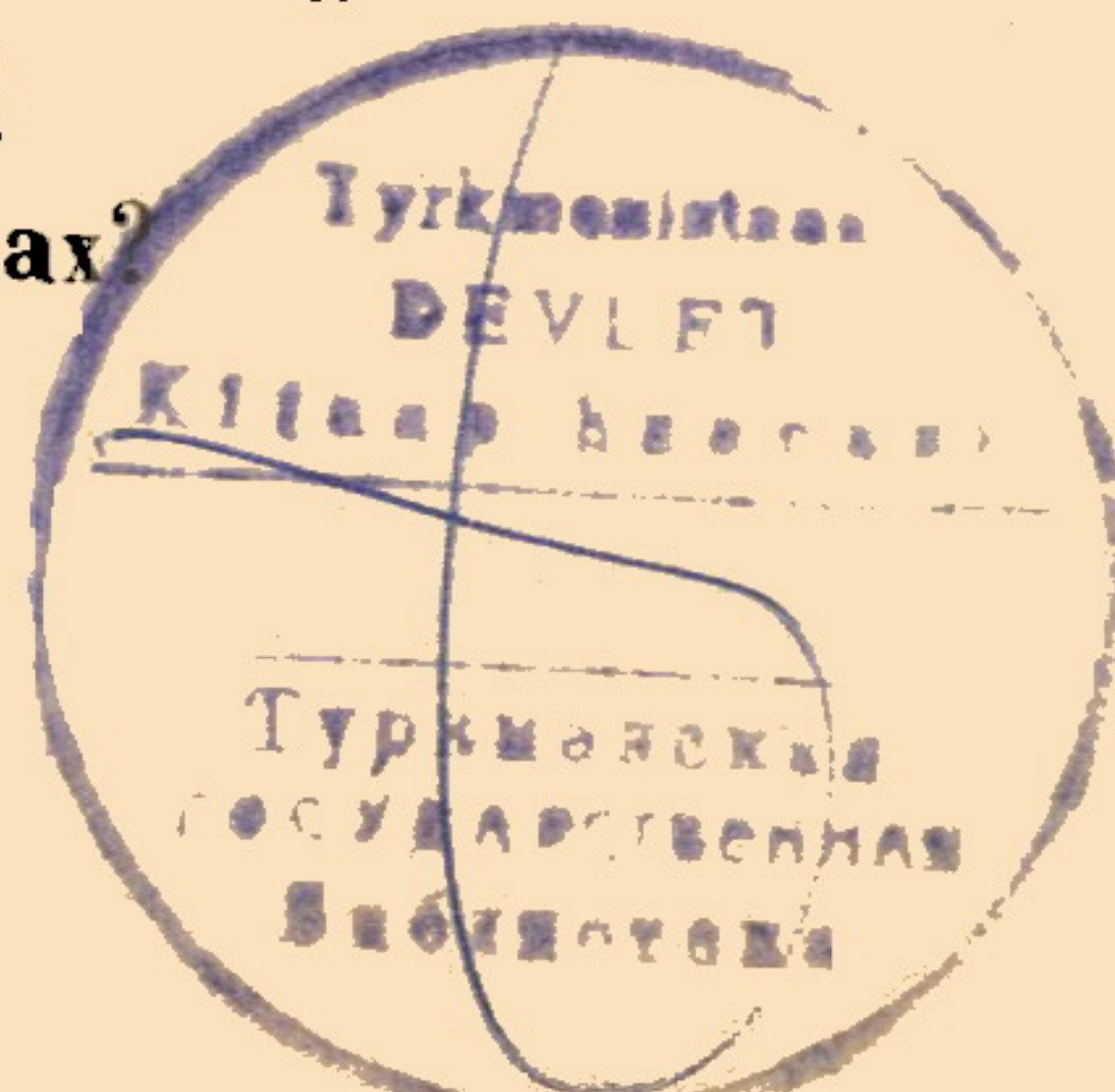
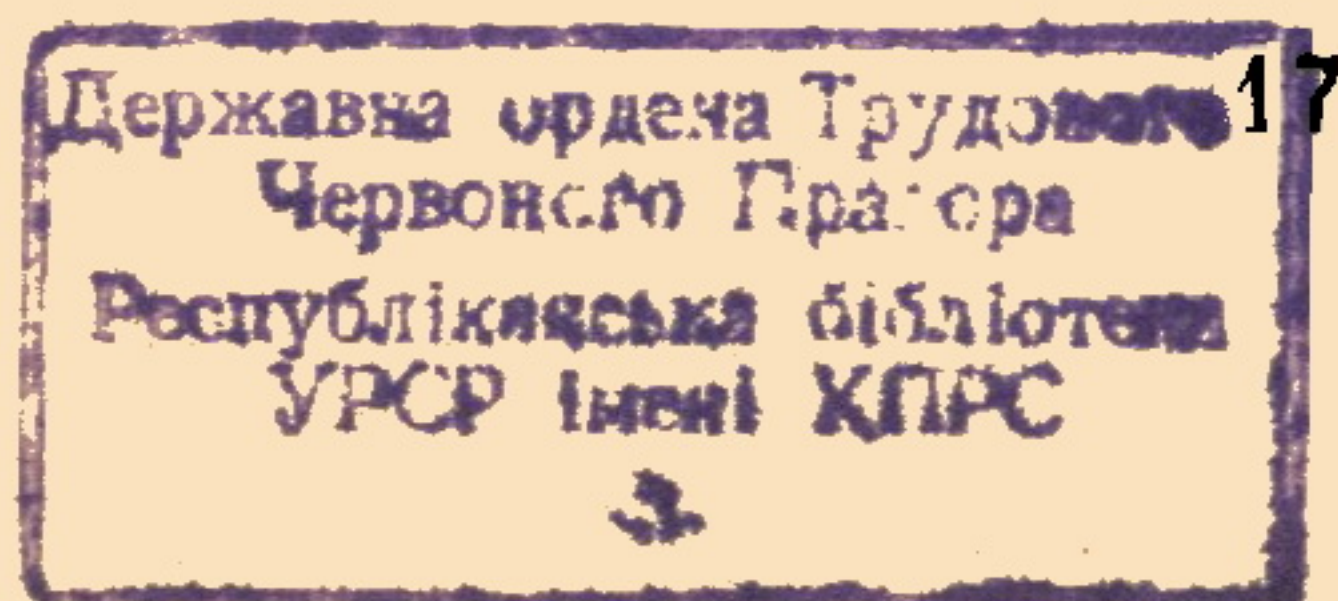
Квітчать життя не пізно:
Байда зміняв стрілки
На бурави залізні,
Сокири і пилки.
«Землею будем володіти,
«А паразитів жде біда:
Я і Ми — Байда.

УКРАЇНА

Мідним кроком
З року в рік
Ми проходимо століття.
Сталь гартуєм, палим сміття,
Через хвижі лихоліття
У новий звабливий вік, —
Мідним кроком
З року в рік.

Кони наші —
О, стремена!
Кони наші —
Степом вскач!
На розідрані знамена,
Україно, більш не плач!
Україно, Україно,
Кони наші —
Степом вскач!

Турки, скити і сармати,
Руський пан, шляхетний лях...
Хто не їв у твоїй хаті
На пшеничних на столах?

2625633

Скільки друзів, добродійців,
Скільки родичів, сватів
Ляло вина через вінця
На зелені скатерті!..
Та не шана, а наруга,
Та не квіти, а ярмо, —
І цвіла іржава туга
Над сухим твоїм горбом...
Ти збирала... бідна, бідна!..
Діточкам своїм крихти
І не зчулась, як побідно
Задзвеніли копити,
І не зчулась, як над степом
Хтось подав повстання знак, —
І розбив тюремні склепи
Робітничий Залізник!
Україно, Україно,
Твої коні на зорі
Розплескали буйні вина
На червоні прапори!

Мідним кроком
З року в рік —
В світ широкий,
В світлий вік!
На зорі нового дня,
Україно, на коня!

ДОРОГА ДАЛЬНЯ

Десяток літ, а в даль столітню

Колишнє рабство одійшло...

Ми еру краєм новітню,

А в серці — міра і число.

— Бий, серце, бий в дорогу дальню

Бий минувшину печальну!

«Минають дні, минають ночі...

Минає літо... Шелестить

Пожовкле листя... Гаснуть очі,

Заснули думи, серце спить...»

— Ні, не згаса в нас зір, Тарасе!

І не пожовклий Жовтень наш!

Серця — вогневі тұлумбаси

Ведуть огроми людських мас!

У наших врунах — нові соки,

Цвіте столітній переліг —

Нещадний плуг цих гострих років

Бур'ян століття переміг!

— Бий, серце, бий в дорогу дальню

Бий минувшину печальну!

Минають дні... Нехай минають!

Пожовклий лист... Хай жовкне лист

Гаї жовтневі нагадають
Про повстання травневих міст.
Гаї в багряному намисті,
Навік посохли жовті дні,
А дні жовтневі — світлі вісті
Про перемоги весняні!
— Бий, серце, бий в дорогу дальню
Бий минувшину печальну.

Жовтневі дні ведуть у далі
Без вороття, без вороття!
Ми дужих коней загнуждали
І не спіткнемось на путях!
Жовтневі коні із заліза,
Стальні копита, й племінь грив, —
Тому наш шлях весь світ прорізав,
Тисячоліття перерив!
Тому наш шлях стрілою в далі
Через болота і яри
І наше серце юне з сталі
Всесвітнім полум'ям горить!
— Бий, серце, бий в дорогу дальню
Бий минувшину печальну!

Хай дні ідуть! Вони ведуть
В далеку щасну путь!

1-ше ТРАВНЯ

Набрякли брості молодим вином
І сонце б'є в блакитні тулумбаси.
У море виведем ми все одно
Свої нестримані порогами баркаси.

Ворожим штормам не зірвать
Ні щогли, ні вітрила!
Ми тільки швидше будем мчать
На червінькових крилах!

Ми тільки швидше, швидше в даль
В травневому завзятті
І наша міць, і наша сталь
Проб'є шляхи крилаті!

Набрякли брості молодим вином
І серце б'є у мідні тулумбаси.
Робоча міць скерує все одно
В моря широкі радісні баркаси.

ЕЛЕКТРОПОЛІС-ДНІПРЕЛЬСТАН

Степи і ріки України!
Бунтлива й дика повінь сил!
Нема спокою і спочину
Серед старих твоїх могил!

Серед старих могил яриться
В міцних новітніх берегах
Віками вславлена Хортиця,—
Старих енергій новий мах.

Бунтливу силу в древній луці
Ми захопили у полон,
І бунт — в річищах революції,
І грім — закований в бетон.

Степи і ріки України!
Земля мозолів і повстань!
Плекай в грудях нову дитину
Могутнє серце — Дніпрельстан!

Плекай революційне серце,—
Одцвів наш віковичний бунт—
Там де точились люті горці,
Сприйма пшеницю дикий ґрунт;

Там де маячили убогі
Козацькі темні куріні,
Всесвітні стеляться дороги
В надхмарній синій вишині...

Степи і ріки України!
І ти Дніпро, степовий брат!
Послухай, як гудуть турбіни
На сотні тисяч кіловат;

Послухай спійману стихію
На Запорізьких берегах.
Вже завітчала світлу мрію
Віками приспана снага!

Старе заснуло Запоріжжя,
Зоріє пишно Дніпрельстан
І на всесвітніх роздоріжжях
Електрополіс міцно став!

Столице спійманої сили,
Дисциплінованих стихій,
Твої діла заповнили
Дичавину козацьких дій.

Твої огні у Дикім Полі
Замість татарських маяків,
Твої шляхи — нової долі,
Нових омріяних віків...

... Електрополіс в древній луді,
А на порогах — Дніпрельстан, —
Могутній розум революцій,
І дуже серце всіх повстань!

1926

ОСІНЬ

В біблійних теренах полян
Заплутались іржаві виті, —
Сивизна ранньої блакиті
І багреді жовтневих ран.
Збирайтесь, сміливі ловці!
Годуйте пси, лаштуйте зброю, —
Остінні звірі за горою
Заплуталися у сільці...
З кущів женуть плямисті пси
На мене фантастичних звірів,
І бачу я на рижій шкірі
І заворожені ліси,
І кіновар засохлих ран,
І холод жовтої одежі,
І блиски згаслої пожежі
На тлі розтерзаних полян.

ІНЕЙ

За білим маревом жагучий скрип возів —
Іржаві відгуки тернового терпіння...
А тут на травах, на гнучкій лозі
Розляла осінь вина білопінні.
Цей день зажурений веде мене, як друга,
В сивизну тиху, в брязкіт збройних літ,
Коли серця у грудях бились туго,
У такт дзвінкий бойовищ і копит.
І згадуєм діла такі наївні й прості,
І захват бойовий в небойових піснях,
Як ляли кров ми на осінні брості
Запушеного приморозком дня...
І день білявий мій — юнак среброкудрий —
Нагадує мені, що вже давно - давно
Розквітла брость, якій ми так немудро
Точили мудре молоде вино...
... У інеї ліси, немов у мреві,
Ті саме дерева, що знав я їх колись,
За тих часів, коли громовим ревом
Дні буреломні землю потрясли...
О, дні прозорі! Кришталі осінні!
Були ви сміливі, прекрасні і страшні,
Як рвались наші поводи ремінні,

Як червінкова кров горіла на стерні...
... За білим маревом стихає скрип возів,
Колись вантажених понівеченим тілом...
І мовчки я схиляюсь до лози,
До червінкових віт, покритих білим...

З ПОЕЗІЇ 1926 РОКУ

МІЙ ТРИДЦЯТЬ П'ЯТИЙ БЕРЕЗІЛЬ

(1891—1926)

Я не хапаю з неба зорі,
Але ясна для мене ціль.
Зустріну я - салдат бадьорий
Свій тридцять п'ятий березіль.

Мій березіль — моя зупинка,
На мить одну — і далі в путь,
Аж доки не зустріне жінка,
Яку всі старістю зовуть...

Тоді складу я заповіта:
(Бо смерть, — то не люб'язний сват...)
— Одежу — безпритульним дітям,
А тіло — на... суперфосфат.

Та не засмучений я з того,
Що буду у ріллі лежать,
Бо певно переступлять ноги
Ще березолів з тридцять п'ять.

Сьогодні мені снилась мати
Така турботна і дбайлива...
Вона кликала мене до хати,
А на дворі шуміла злива.

Та плювають на зливу! Закачавши халоші
Своїх семилітніх штанців,
Взяв я хворостину хорошу
І ганяв під стріхами горобців.

А мати казала дати спокій горобцям
І лякала мене пугою...
Та не страшила загроза ця,
А налякався я другим, —

Що горобці мені на голову
Можуть з ляку наробити...
Ні! Хай вже краще здорово
Пугою буду битий!

...І чого приснились мені часи старі?
Чи не того ці образи роєм,
Що миліші мені левові пазурі,
Аніж вачивка підстрішних героїв?

1926

КАТЕРИНКА

Повна вальсами, мазурками
А іще чимсь... Чорт зна чим!
Виголошую своїми рурками
Радощі усім.

Хай усі ідуть до щастя в танці
Скільки щастя — загібай!
Вистачить на левів і на зайців
Просто рай!

А коли хто наперед захоче
Про своє майбутнє взнати, —
Над квитком папуга проскрегоче
Й витягне його за плату.

Мусить щастя витягти папуга,
Доки вальса я тилинькаю:
Він не сміє витягти щось друге
Вам із скриньки.

Заплатити доведеться трохи
П'ять копійок, а хто схоче й двадцять,
Бо папугу заїдають блохи,
Треба і йому полікуватися!

Як сказати на правду — все то все,
Вигадки буржуйські — людське щастя!
Бо воно в природі не існує
І дорватись вам до нього не удасться:

І мої квитки — брехня солодка
І папуга мій брехливо клекає...
І дере я з горя вальсом глотку
У негоду, у мороз, у спеку...

1926

ЗАЙВИЙ ГВИНТИК

Я буду епічно - спокійним,
Як камінь, або пень.
І вечором — «тихомрійним»
Заспіваю «дзвінкх пісень».

Нехай життя клекоче смолою, —
Більше мене не обдуре!
Досить залили мені лою
За шкуру!

Та й що мені? Який з мене політик?
Який з мене «актив»?
Я маленький гвинтик,
Якого хтось одвинтив.

Я іржавію без діла, —
То дарма, що я з криці, —
На мене не вистачило мастила
У спільній мазниці...

Бо дерев'яному кілку
Мастила багато треба!
Воно йому дуже до смаку —
Трясця йому в ребра!

Та мені плювать, — я спокійний.
Через століття, як іржа не з'їсть,
Я ж візьму підсоток подвійний
На свою одинарну злість!

1926

ЦАРІВНА ОСТАННЬОГО

(Прогнози)

— Крицею думки
крешеться
кремінь
Майбутнього.

У лябораторіях
вібрують звиви мозку.

У лябораторіях
над таємницею матерій
еластично
силкується розум.

Темні закутки сущого
завиває
тоненько павутиння
інтуїції.

У нетрях нерозгаданого
намічає надхвення
шляхи розуму.

Хаотичне
аморфне чуття
кришталюється у прагнення
кінцевої ціли.

У лябораторіях
коридорами минулого
непоборною крицею
логіки
ідуть у Майбутнє.

Розум
загрожує далекому
звучками побідних
труб,
і падають
єрихонські мури
Прийдешнього.

Сміливий дослідник
аналізує віч
світової тайни.

О, білі павутинки
інтуїції,
що повели думку
витвими лябіринтами
Сліпого Мінотавра
визволяти
Царівву Останнього!

ІЗ КНИГІ «ПОЕМИ»
1919 — 1923

Ви ошлутуєте
тенетами звіра
і розковуєте щастя
електричними мечами!

— Крицею думки
крешеться
кремінь
Майбутнього.

О, Прийдешнє!
гірко всміхнися
над істотами,
що померли
во ім'я твоє!

О, Майбутнє!
збери у космічному серці
золоту печаль,
розгублену у віках,
і сумуй

над могилами тих,
що повірили
приходу Месії!

І сумуй
над кістками героїв,
що з вірою у перемогу
закрили
скаламучені очі.

І ридай
над хрестами обдурених.

— Крицею думки
крешеться
кремінь
Майбутнього.

У лябораторіях,
у ляборяторіях
а не на полі
перемоги,
у лябораторіях,
у фарфорових казанах
вистигає
винахід щастя.

У ретортах,
у колбах
запліднюється
Майбутнє.

Сполучаються
таємні первні,
і одкопуються
словані джерела енергії.

І коли сонце у небі
зробиться
смішною анахронічною плямою,
тоді у лябораторіях

на терезах стотних
зважиться золотими міліграмами
для кожного крихта щастя.

— Крицею думки
крешеться креміль
Майбутнього.

Щоб не утік в запланетність
бог з золотим волоссям,
його добре прив'яжуть
до землі
сталевими ливами розуму.

І всі
творчі
божественні сили
зберуть у бальони скляні
для загального вжитку.

А ти, яснозорий, палкий,
вічно юний, радісний Фебе,
сядеш
на бухгалтерське крісло
у світовій конторі.

І тоді...
І тоді через тисячі літ
люди
з усмішкою згадають
про дитячі іграшки революцій.

І смішними
стануть герої померлі,
як дохлі курчата,
поховані дітьми
в бонбоньєрках з мовпансьє...

— Крицею думки
крешеться креміль
Майбутнього.

У лябораторіях
кується душа Майбутнього.
Розуми — завзяті ловці —
дамасками логіки несхибними
ідуть за інтуїцією
половити Прийдешнє.

У лябораторіях,
у ретортах химерних,
у колбах
запліднюється Майбутність.

У лябораторіях,
у фарфорових казанах,
на огні електрики
вариться щастя Позавтрішнє.

І коли вистигне,
одважуть кожному

золотими міліграмами
його частку.

О, машино, машино!
О, Прийдешнє!

1919

ПОЕМА ЗНЕВАГИ

I

Важко травить
катаральний
шлунок історії
каміння сучасности.

Стоголоси ревучі
гукають життя
на бенкети,
а воно,
млявий кастрат,
напихає шлунок
гречаною кашею — корисного.

Тисячі літ,
як життя хорує
на хронічний закрес.

Хто ж вигидає
таку рицину,
од якої пронесло б Всесвіт?

Шаную всіх,
хто не вірить сучасному,
призирство моє
сталості елегантських циліндрів.

Питаю:
хто здатен
плюнути
європейцеві
в зарозумілу пику
сміливим словом?

Слухайте,
всі гайдуки
європейської думки!

Ви довго тримали
мене у полоні
зв'язаним шовками
свого безсилля.

А тепер — я вільний!
Бійтесь моїх мотузків
з кистрицею!

II

Сокира у мене
і пила
в руках важких од м'язів, —
я витісую оцеп
майбутньої хати.

О, колись
покепку над вами,
як будете мерзнути ви
з малюнками чудесних двірців
у кишенях.

Марю я,
дивлячись у майбутнє,
що в лісах його,
на полянах святкових,
виростає велика мітла,
яка вимете все сміття,
позолочене поетами!

Серце тріпоче моє
передчуттям неминучого,
а ваші серця
тремтять минаючим.

В руках моїх плуг,
що воруше скиби стопудові,
а ви,
колуєте чорнозем
пальцями!
Мені жаль вас,
о, сучасники!

III

Я запліднюю мову
спермами сміливих образів.

Весело буде розгяти
києм прийдешнього
череп тендітний сучасности!

Солодко висушить
душу свою
полум'ям гніву!

Втішно роздерти
ваші серця
пазурями зневаги!

Радісно вбити цвяхи
в труни минулого
молотом власної міці!

IV

Грізно ударю
з гармати фантазії
по ваших шатрах
у долинах минулого

Клекотом орлім
лякатиму
ваші годовані душі.

І будете скиглити ви
псами побитими,
загнані в гроти
нужденних релігій.

Так з глибини свого серця
кидаю гостру зневагу
вам, о, сучасники!

1919

КОМУНІКАЦІЯ

Од чумацьких маж,
мудних, як етнографія,
од аероплянів,
недоносків фантазії, —
до міжпланетних мостів
з душею електричною!

О, комунікація!
О, комунікаців!

Молотом,
плугом,
лопатою —
в мозок землі!
Свято — в силі.

Необмежними плинами
нервових вібрацій
землі сполучи,
про єдність — крик уночі —

О, комунікація!
О, комунікація!

Часи заблудились
між числами Всесвіту.

Визначім
напрямку кут!
Покута
сухими губами плямкає:
«На сумлінні
минуле чорніє плямками!..»

З гущавин колючих —
на дороги всесвітні!
Муче нас, муче
тверда земля —
у гарячці її мозок.
Безсило клацають
лопати,
плуги
і молоти...
Аргонавти космічного моря,
гвиди з велетенськими душами.
Любов сліпого серця
переборе і поруше
безглузду твердь.

Думки на полотнах космосу
накреслять плани комунікацій.
Гостру косу
поламай, смерте:
праця твоя уперта
непотрібна тепер!

ПРАГНЕННЯ

I

Лиже минуле
спину мою
язиками холодними згадок.

Легіт майбутнього
теплими жилками
ніжно лоскоче обличчя моє.

Коні жадань
туцом копитним
збуджують тишу.

Сходом надійним,
про захід забувши,
я відсвяткую життя!

II

Там, за спиною,
вузлом зав'язались
путі пережиті.

А спереду – прагнень моїх
нестримні дороги
крають простори цілині!

З полону сучасности
вовчою думкою побіжу
шукати кутка не забрудженого
покидьками хама.

III

Тавра вчорашні
на тілі моєму
випалюють муки народжень.

Кому у пустелі повім
про радощі
визвольних ранків?

Де ріки знайду я
чисті, як світло
першого сходу?
Де душу і тіло омию?

IV

Джерела гангу мого
ще не бачили сонця.
У нетрях базальтів проточують шлях.

Чую тремтіння
холодного серця —
надходить година родження...

ПІД МУРАМИ

— Над містами
труби трублять
вісті гримлючі.

I

Годі ганяти
по творчому небі
хмари безсилля.

Зачиняйте крамниці
з ленючим перкалем мрій, —
розум готує
бурні погроми
на ваші базари!

Труби трублять
єрихонські
під мурами вашого світу!

Камені бруків
з рук міцном'язих
розіб'ють вітрини,

на котрих поети
поклали серця
на видовище людям.

Тремтить, єрихонські
убогі міщани:
іде завойовник великий —
розум !

II

Частка космічного розуму,
ампутована сокирою волі,
з Єверестів майбутнього
розглядає богів
у дрібногляди призи́рства.

А вони
клубачаться
на гострих шпильках
сміливого колекціонера.

Вже у жилетних кишенях
розуму —
божі тайни !

— Над містами
труби трублять
вісті гримлючі.

1919

ЗАКОХАННЯ

Укохана — жертва
серцю жадібному.

Червоніє тіло,
зранене стрілами
моїх зорів.

Пальчики —
платинові дротики —
залоскотали м'язи.

Наркозами
дотиків електричних
отруєно мозок і тіло.

Димарі
затурбованих фабрик
пахтять фіміямом.

Виклепують
музику веба
в парових казанах
молотки.

Сморід гноїща
ніздрі запестив
запахом квітів.

Пішоходи
шляхами небесними
сяють.

Я відчуваю у грудях
електрони жагучо-рухливі.

В наркозі мій мозок.
У повідях електричних
я — зірваний з гілки листок.

У рухах надмірних
хочу я вічно гойдатись
на гостро - жагучих хребтах.

Геть береги —
суходоли осягнень!
Вип'ємо мить
усолод недокінчених!

Борються первні ворожі
в дотиках радісних рук.
Полюси сили одної
в нас ворогують прекрасно.

О, хочемо, хочемо
лоскоту
дзвонів небесних!

О, хочем обличчя інстинкту
зробити прекрасним!

Води морів
під ногами моїми
тверді, як скло.

Тіло моє
металево звучить під вітрами.

Серце забуло
стуком згадати
вудьгу існування.

Зір мій блука
пілігримом щасливим
в краях потойбічних.

Холодна свідомість
ніжно розтята
на тисячі часток.

Тіло роїться моє
мільйоном ясних існувань.

Геть береги —
суходоли осягнень.
Вип'ємо мить
усолод недокінчених!

1920

ХВАЛА ЖИТТЮ

Слава сонцю
і землі слава!

Сьогодні наказав серцю:
— Радій!

Заграви моїх пожеж
відбилися в хмарах,
зелена одежа моїх лук
діамантами квітне.
Сьогодні я в очеканні світлих мук,
сьогодні, душа моя
вагітна!

З усіх усюд кличуть мене
привітні голоси:
— Прийди!

Справди очекання!
Руна наші запряди
на прядках кохання!

Ми не боїмся твоїх мозолястих рук.
Візерунок новий
вирубай сокирою сталевою
і заплідни ним
Незаплідневу Єву!

У незмірно глибокий
колодязь душі
сонце спустило золоте цебро;
у череві потаємному
по - новому рухались соки,
по - новому тремтіли фібри;
клітинки бубнявіли, множились,
одиниці ставали мільярдами,
рухались нитки протоплазми,
майбутні кістки
і м'язи могутні.

Слава під сонцем
дугу літньому!
Слава заплідненим волоконцям!
Слава життю вагітному!

Спрагли уста коханки
шепчуть моє ім'я.

Очі очікують на мої світанки,
а я, божевільний,
кометного хвоста кінчик
тримаю в руці сильній
і на пожежі всесвітній

не прохаю води,
а рву несамовите «гори!»
А згори і знизу
благаючий голос:
«Роздери мою ризу,
напій мій спраглий колос!
Наповни щільники мого бажання
Віки
я в напруженому очеканні!»

А я над землею
пряду ричання лева:
«Гори!»
І стала моєю
не Мадонна, а Єва.

1921

ВЕСНОГУК

Мої книги —
Весіннім золотом золочені вериги.
Я радісно несу свою вагу,
бо кличний гук
пасеться на лугу.

З майбутнього
весінніми стежками
прискаче вісник стожарого дня —
і заголубіє в піснях
небо над нами.

Розгорне книги,
друковані в друкарнях літа,
а я
складу свої вериги
на роздоріжжях тисячоліть.
Нехай бачать подорожні віків,
яку я ніс вагу...

На лугу
пасеться кличний гук...

Не претендую
бути владарем
Неспокійних стихій.
Я радий,
коли роздувають бадьорі міхи —
В моїй кузні вогонь
і на ковалдах молоти
вистукують побожні
марші.

Подорожні,
не зупиняйте ходи:
то кує весняне золото
гостророгий молодик.

Холодок на дорогах
дзвінко залуштив воду —
ранок.

Грубий мій голос,
бо сили багато в грудях.
Повітря навколо набрякло теплом,
куля земна набубнявіла
велетенською брунькою,
що розгорне величвий том
барвів і пахощів весни.

О, мої сини,
онуки, правнуки!
Ви зупинитесь коло моєї кузні,
замилувані дзвоном молотків,

і підкуєте коней
на дорогу в майбутнє.

О, подорожні віків,
я радий зробити вам цю послугу
Старанно обріжу копита
і загартую підкови,
і буду любовно дивитись,
як від'їжджаєте ви...

Дужче, мій молоте,
в літо майбутнє
кинем свій гарт!

Ранок стобарвні ниті
розмотав на блакитних едвабах.

О, мої діти,
ви щасливо одчините хвіртку
весняного саду!
Я ж сьогодні буду радіти за вас
і понесу свою вагу
во ім'я вселюдської весни!

З майбутнього далекий гук
пасеться на лузі...

1922

ЦИКЛОНИ

I

Олив'яні груди неба
дихають дощами...

Слухайте
гру громову —
тупіт чавунних п'ят,
од заходу до сходу
пожежні уста
цілюють стріхи хат.

Тремтять боягузливо
міста і села.

Стогвуть
пошматовані океани.
Розриваються рік
тіла старі,
а оливо вгорі
давить, окаяння!

II

Закохані в завтра,
мислимо завзято.

Порепалось вчорашнє
під суховіями віків.

З смердючої стайні
на соковиті паші
гонимо тупих биків.

Уїдливими батогами
по товстошкірих хребтах, —
нехай
проторюють
дурними ногами
намічений нами
шлях.

Розірвуться серця —
манометри завзягтл,
спопелить душу
гнів —
стратеги без жалю
трупами загатять
прірви розмитих шляхів.

III

Слів — тупими прикладами
у глину гливку
годованого мозку!

Києм дурним
в черепи
оговтілої сволочі!

Горобині ночі
заплаче земля,
втрамбована бидлом.

Простягай, земле,
сухі бур'яни рук
до важкого
небесного олива!

Тобі наплювали
на голомозу голову,
з родючости твоєї
посміялись!

Виплач, земле,
свої океани
і благай смерти
терпкому «Тепер».

IV

Села і міста,
закатовані смерчами —
погребними дзвонами
плачуть.

В степах
отари свинячі
божевіллям заповіли
вовну руду.

«Смерчі ідуть!»
Гудуть телеграфні дроти,
сухими гортанями
кратерів
голосить планета:
«Застібніться, поли
минулих і майбутніх часів!»

Руште,
океани, на суходоли,
обмити
забруджений сволоччю
рай!»

1922

ПОЛЯМ ПШЕНИЧНИМ

Тупіт тисячоліть
лопотить в душі моїй,
а думка — стрілою —
трупами
абортованих днів
майбутній час
угною!

Кістки пожовклі
Ґете, Анжело, Шекспіра,
Шевченка, Гойї —
обгризені мільйонами зубів,
замацані брудними пальцями,
на гнойовищах історії
час безнадійно розгубив.

Минулого гній —
на поля пшеничні!
Завтра в зерні
воскресне геній,
стоптаний ногами
тисячоліть!

1923

ВОКЗАЛИ

Скло.

Бетон.

Гравіт.

— Залізне моє кохання!

Мажами рипучими
проскиглим степи.

Пий

сонну отруту,
невдосконалений
просторе!

На тобі

зомліває

біг,

мріючи

про електричні корони вокзалів
на розкуйовдженому
волоссі доріг.

Там —

з людського потоку
напилися залі,

а тут —
в степу
черствий хліб
та огірок зів'ялий.

До кінських ніг спадає сонце
п'ятаками пекучими...

О, зачаровані міста,
обгорнуті степами,
як онучами!

Двірці вокзальні —
бетонові квіти —
схиляються на стеблах рейкових
над городами.

Уп'юся я
бджолою
червоними медами
їх.

Я степ переборов
во ім'я залізниць,
прийшов до нафтою
отруєних каналів
од сріблом захлюпостаних
кривниць.

Авчоуси,
перкаль
і сало,
машини,

вугіль,
дерево і крицю
вокзали всмоктують
у бетонові груди,
в чавунні вени залізниць.

За мною курява спадає,
степова,
за мною ковилі
срібністьжково плачуть, —
але плював я на волів:
нехай тепер
експрес проскаче!

Бетон.
Залізо.
Гранітові арки,
електрика і нара!
О, серце - кочегар,
на степові могили
гаркай
про мати,
про душу,
про печінку!

Любов моя —
сталева жінка
запліднена вокзалом,
розперезалась
і нагою стала.

Троглодитними сльозами
плачуть за мною
стеци,
голосять возами
немазаними.

Я ж
тікаю од них,
зачарований
електричними топазами!

Заграви хлюпоцуть
червоними прапорами,
важкими ударами —
третій дзвінок.

Око
Червоної зорі,
замидуване нами.
Позаду вокзали
спускають
електричні вії...

А там
у далині
нові краї
вокзали й городи мріють!

1923

ПОВСТАННЯ

Виплюну душу лахміттям слів
У плискуваті обличчя майданів.
Тисячі рук підхоплять мій гнів
Прапорами повстання.

На шпальтах вулиць чобітьми важкими
Вистукають люди поему величну.
Черстві уста зацвітуть усмішками
Закляклі руки — рухами кличними!

У незваних полях протопчем шляхи
Робітничим потужним походом
І поставим у майбутнє віхи —
Всім народам.

Бурями дихають груди майданів,
На шпальтах вулиць змішались літери,
Вище, вище прапор повстання —
Виють буреломні вітри!

1921

Нудьгою вагітну вулицю
Одягнемо в соняшний плащ.
Будень боязко притулиться
Між зубами мурованих пащ.

І буде галасливий та мізерний
Лякати нас плямами бруду,
Та ранок наш сміливо зірве
У садах хотіння «буду».

Розчине наше свято ворота
На задвірки кинуть радість газети
Туди, де родиться нудота
У затишках ватер - кльозетів.

1921

Славлю прудкі механізми,
Що плюють на сивизну часу.
Ставлю минулому клізми,
Ламаю майбутнього касу.

Мою жадоба нюхом собачим
Пробіжить у могутньому віці,
Де над трупами днів проскочуть
Пардами колишні вівці.

Сміливо кидаю погляди в далечі
Ворота в майбутнє розбиваю завзято
Тікайте під кущики, душі заячі
І живіть копійчаними святами.

1921

ФУТБОЛ

Сьогодні сіро,
Як на душі у інтелігента...
Чайною ложкою міряються
«Метеорологічні елементи».
Похнюпили носа,
Виспівані Грінченком верби...
Так ліг би і вмер би.
Хай би Сосюра дячком гундосив!
У журналах зарябіли 6 рядки
«Вінки на смерть поету»
А на селах смашно покурили 6 дядьки
Жалісні сонети...
Але в бісу думи кривороті —
Завтра ж буде сонце!
Золотим м'ячем Його поготять
Дні — веселі комсомольці!
Стану й я голкіпером моторним
Грати в золотий футбол
І на полі стоптаному, чорному
Сонцем загоню найвищий гол!

ІЗ КНИГИ
«ЗЕМНИМИ ДОРОГАМИ»
1919 — 1922

ЛЯСНЕМ БАТОГАМИ ШЛЯХІВ...

Ляснем батогами шляхів по кошлятій спині,
Погоним коней до океану!
В заворожених краях блукаєм ніші
І шукаємо дружнього стану.

А за морями єсть землі великі,
На водах вітрилять кораблі...
Ми нещастям затавровані навіки
На стогнах старої землі.

Дикими голосами повімо про свою тугу,
Розіллєм степами розпуку вулканічною лавою:
Може затліє серце незнаного друга
Нашою печаллю іржавою.

Погонимо коней без доріг у нестямі —
Зашелестить тирса перелякано.
Сонце, лий своє золото струмками
У наші душі заплакані!

1919

СУНУТЬ ДОЩІ...

Сунуть дощі стовпами сизими,
Обмити землі прокази.
Слізьми
Занедужати над біллю учорашнього.

Зустрічі світлого – сміливим!
Любіть різногонність веселок!
Зірвім
Завтрішній день розквітаючий.

Плещуться зливними - ріками
Радощі свята великого —
Навік ми
Забудемо біль учорашнього!

1919

ЄВРОПА, АЗІЯ...

Європа, Азія, Америка...
Моря — зелені плями...
Здригнулась титанічна гістерика
Над близькими і далекими краями.

Крапками: Бомбей, Нью - Йорк і Рим,
Чікаго, Пекін, Москва і Порто - Ріко...
Хочеться змити нерухомий грім
І оживити кривульки - ріки.

Хочеться заспокоїти гістерично - зламані лінії,
Хочеться збудити життя у крапках міст,
Бо відчиняються вже омріяні скінії.
І опускається над прірвами міст.

1919

ПОШЛЮ СВОЮ ДУШУ...

Пошлю свою душу в юрбу,
В юрбу, що шукає раю, —
Нехай мою бідну рабу
Люди візьмуть до світлого краю.

Хай душу ласкаві серця
Поведуть до святого причастя, —
Єсть, може, у чаші творця
Краплина і нашого щастя.

А я у земній стороні
Веселитиму братію співом:
Радійте, радійте, сумні,
Щастя квітне лише нещасливим.

1919

ЗБИРАЮ КОЛОСКИ У ПОЛІ...

Збираю колоски у полі,
А люди складають ожереди.
Знаю: буде і на мою долю
У щільниках божих крапля меду.

Наберу оберемок, а люди навантажать мажі,
Доки за стернями стихне сонце...
Все одно: у вселюдській пряжі
Буде і моє волоконце!

1919

В КУЧЕРЯХ МОЇХ...

**В кучерях моїх сивіє волос.
(Суму не вигадують поети!).
Вечором на стиглий колос
Серебро розбризкали кларнети.**

**Вечором блакитні плащавиці
Золотом західнього обшиті,
А душа великоднем іскриться
І забути хоче сиві ниті.**

**Та вплелися у мою відраду
Міддю вечора забарвлені сонети.
Вірю я холодному свічаду:
Суму не вигадують поети...**

1919

ЧЕРНИЧКА

Чорними брунками
Рясніє гола вільха.
Ой, як би весняними стежками
Не дійти до гріха!

На проталинах під наметами
Фіялково дивиться весна.
Розкинув золотими тенетами
Хитрощі сатана.

Забрунились галузі вишні,
Сонце зомліває на землі —
Облуду на душі грішні
Наводять сили злі.

Без увагу лопочуть галки.
Пішла б послухала їх веселий рій,
Та небезпечно самотньо рвати фіялки
У гаю Хрестовій молодій...

А за брамою широкими полями
Весело розбігаються шляхи.
Ой, як би весняними стежками
До мене не прийшли гріхи!

1919

ТЕПЛОГО ОЛЕКСІЯ

Жайворониться день блакитний,
Сонце радіє.
Я люблю тебе, привітний,
Теплий Олексіє!

Напружуються вени,
Тепло лоскоче криги.
Знову ми члени
Радісної ліги.

Знову жєнці ми,
Наша доля воскресла.
Колосся - рими
Чекають на перевесла.

На дні майбутні
Наше щастя криліє.
Золотіють лютні...
Радуйся, Олексіє!

1919

ГРЕЧКИ СПОВИВАЄ...

Гречки сповиває білий серпанок,
Схиляються вінчики овса.
Вийду вечером на ганок
Спостерігати звичайні чудеса.

Над отарою холоне спека,
Росами забрязкали колоски.
Відчиняється світлая Мекка
Для пілігримів тоски.

Наповнюються чарки медами,
Запашними краплями вин.
Ідуть у блакитні брами
Причасники світових таїн.

І в мої у липові барильця
Наливає вечір запашні меди.
Відчинилися малі ворітця,
І життя промовило: іди!

1919

ЗАДЗВЕНІЛА ЧЕРВОНА КОНЮШИНА

Задзвеніла червона конюшина
Льотами комах.

П'ю запашні вина
На зелених килимах.

Нахиляюсь до колосу житнього,
Вдихаю од нього міць.
Краплі сонця літнього
Засмоліли на вітах ялиць.

Золотіє тепло над пшеницями,
Зомліває у чебрецях.
Поскачу у бори за живицями
На кониках - стрибунцях.

Проскачу запашні милі,
Привітаю терпкі полині.
Мило мені у пахучому зіллі,
Любо мені!

1919

ТАМ ЛІСІВ ОБРИВАЄТЬСЯ СМУГА...

Там лісів обривається смуга,
Колишуться блакитні серпанки...
У далекому місті лишив друга,
У чужому краю — коханку.

Писав листи дрібненькі:
З весінними караванами приїзди до мене.
Затепліли груди землі - неньки...
Ой, прокидайся, нене!

За місяцем — од сходу до заходу,
За сонцем — південними колосками
Буду лить у райдуги барви — воду
Писаними семибарвно мисками.

Заквітчаю зелево світлицю,
Чекаючи на каравани с чужого краю,
Дужі коні травневою міццю
Просторінь необмежну розкрають.

1919

ДНЯМИ ЛІТНІМИ...

Днями літніми на пісках ріки
Хтось полотна - марева полоще.
Підемо нарвем на віники
Терпкої нехворощі.

Степовими битими дорогами
Чути: тупотять копити.
Буде над сірими розлогами
Курява хмарами пливти.

Скаче степ, віючи ковильними гривами,
Сонцеві бджоли жалять в кошлатий хребет...
Грізний, всевладче, над стернями, нивами
Бачим тебе!

В засмаглі обличчя терпко пахтить не-
хвороща,
Черствіє день, як земля на сухому горбі...
Серпень марева над стернями полоще,
Марева — полотна голубі.

СОБОР ПАРИЗЬКОЇ БОГОРОДИЦІ...

Собор Паризької Богородиці
Мені щоночі сниться.
У серці безвісти родиться
Мрія - птиця.

В далеких краї кам'яно
Сплять химери...
Поведу свою душу рано
В блакитні двері!

Летят у небо стрільно готики —
Надхненність ліній!
Сміються пащі й маленькі ротики
На мур камінний.

Усмішки в'ються, як плющ пожовклий,
На білий ганок.
Уста кам'яно вгорі замовкли,
А вже світанок!

Квітчаю серцем твої зірниці,
Святая богородице!
Отверзлись двері, і пісня - птиця
Чудесно родиться!

1919

НАД ЧАВУННИМИ КОЛІЯМИ...

Над чавунними коліями
Вовною хмарить дим.
Невиразно у полі ми
Мрієм про дороги з ним.

Далечі однотошно
Прошиває телеграфний дріт.
Між чавуном і бетоном
Розцвітає про щастя міт.

Од минулого до майбутнього дротинки,
Їм немає віде межі.
Ми живем в невиразних відтінках —
Сталі кольори для нас чужі.

Я не знаю, що нас зустріне —
Чи жорсткий чавун, чи дим...
На уяві заплів павутину
Голубий херувим.

1919

РОЗГНІВАВСЯ СУХИЙ ВІТЕР...

Розгнівався сухий вітер,
В криниці хмаріє вода синя.
Над цямрою коло відер
Замислилась рабиня.

Не усміхнувся пан сьогодні,
Виїжджаючи з двору...
(Завили пси голодні
Про душу хвору!).

Курявіє вечір над шляхом,
Спадають на сині очі чорні вії.
Нудьга сірим птахом
Прилетіла розгонити мрії.

Заболіла сльозами душа рабині
І розбила сердечні міці...
Хмарилось лоно синє
Кольором гартованої криці.

1919

ЗАКОХАЛИСЯ ТУРБОТНІ У НЕБО...

Закохалися турботні у небо,
Закохалися у блакитне.
Багато, боже, у тебе
Квітів квітне!

У садах золоті яблука
За високими огорожами,
А душа блука
Десь за садами божими.

Облизує серце жах
Язиками небезпеки кострубатими.
Не бути нам у райських садках
Великодніми святами!..

1919

ПАМ'ЯТИ ГНАТА МИХАЙЛИЧЕНКА

Всі ми розіп'яті на хрестах,
Всі ми покриті ранами.
Заповідано нам жорстокий шлях
Злими коранами.

Заповідано бути нам єретиками,
Синами дикої долі,
Розрубати степи прямими стежками
І впасти серед поля.

Вірили ми, що над чорними голготами
Зустріне нас привітний Ісус,
І потечуть величними строфами
Шляхи на Емаус...

Але очі сліпилися далями,
Кривавіли глибокі рани...
Посміялись над нашими ордаліями
Ворожі корани.

1919

СЬОГОДНІ Я УБОГІЙ...

Сьогодні я убогий
І брат усім нещасним.
Заплутались дороги...
Я — брат усім нещасним!

І зрадив я «учора»,
І зрадив я «сьогодні»,
Для мене квітне завтра
На квітниках «сьогодні».

Сьогодні ми убогі
Онuki учорашнього,
Сьогоднішнього діти,
Ідем до суду страшного.

І зрадивши минуле —
Ми — браття, сестри світлого.
І зрадивши «сьогодні» —
Батьки ми дня майбутнього!

1919

ЗАТУМАНІЛИ ЗЕЛЕНІ ХВИЛІ...

**Затуманіли зелені хвилі,
Сонце утопає в житах.
У запашному зіллі
Зойкає невідомий птах.**

**На дорозі холодіє порох, —
Навстяж відчиняю серця двері!
У небесах прозорих
Тайнії вечері.**

1919

РІКИ З АСФАЛЬТОВИМИ БЕРЕГАМИ...

Ріки з асфальтовими берегами,
З прибережними кручами кам'яниць
Заглушили мої пшеничні гами
Звуками бетонів і криць.

І я не той, що був серед пшениць і гречки
Серед оксамитного колювання нив —
Розгубилися мої овечки,
Налякані голосами гудків.

І хоч інколи сумую я за степом,
Та вже знаю — не заберу отар...
Став шофером фірми Шульц і Леппе
Степовий вівчар.

1919

ТРИВОГА

Замру у тривозі —
На заході мої скарби розрито!
По дорозі
Трубить сірими барвами вітер.

Небо нагинається до обрію,
Капає цілунками з синіх губ!
Шелестить моя тривога коброю
У барвах труб.

В небеса повзе мій неспокій
З кратерів серця гадам.
Чую далекі кроки
За сизим небесним садом.

То наближаються мої біди,
А щастя рве золоті яблука в бога.
Трубить у труби бліді
Тривога

1919

ПОКЛИЧЕМ НА ПЕЧАЛЬ І ТУГУ...

(Пам'яті Гната Михайличевка)

Покличем на печаль і тугу!
Наш брат огнеокий догорів.
На дороги повіяло з лугу
Тінями диких вечорів.

Над бур'янами сухими
Наша печаль стогне.
Гекнемо ж вечорами глухими:
«Воскресни, Огне!»

1919

НІЧ

Ніч притишено рухає,
Сад вітрить метеолами.
Мої думки хтось слухає,
Над клумбами захололими.

Підійди і подай руку.
Хай дружньо мої пальці стисне вона.
У думках моїх правди не розшукуй —
Правда у серці схована!

1919

ПАМ'ЯТИ В. КОБИЛЯНСЬКОГО

Чорні обійми шибениць —
На дорогах до раю.
Падайте, раби, ниць
Коло трупів одчаю!

На порозі храму
Залишайте вагу тіла.
Хто пройде браму,
У того душа біла.

На порозі раю трупи,
А за брамою сонце забуло про смерть.
Хто білим туди вступе,
Той сповниться радістю вщерть.

Хто тіло лишив на порозі,
Духом дійде до причастя.
Чорні обійми шибениці на дорозі
До щастя.

1919

РОЗПОВЗАЮТЬСЯ ШЛЯХИ...

Розповзаються шляхи гадюками сірими
У краї незвідані.

Якими одміряться мірами
Радощі, од віку заповідані?

Рушають дорогами каравани,
Ідуть запорошені пілігрими,
Линуть білокрилі кораблі за океани
Здобувати щастя невловиме.

Всіх скарав господар великий,
Кинув присудом важким у груди:
«Буть погоничами вам до віку
Щастям навантажених верблюдів!»

1919

ОДЯГНУВ СІРИЙ ПЛАЩ...

Одягнув сірий плащ заворожений день
І блукає мисливцем засмученим.
(В дикі хащі забіг златорунний олень).

Із-за сизих лісів важко падає рев —
Хтось розбурханий кидає з кручі ним
І лама верховіття небесних дерев.

Над отарами диких потворних істот
Поламалися стріли гартовані,
І конає під зламами їх бегемот.

Чую — капає кров, як гаряча смола,
Бачу — в хмарах зарунились промені,
А в блакитному небі два білих крила.

Розгортає огнем зацілований день...
(Вибігає із хащ златорунний олень).

1919

У КАВ'ЯРНІ

У кав'ярні за нудною кавою
Висмоктую мозок віршем,
А панночка усмішкою лукавою
Нагадала про інше.

Розгубив рими і ритми —
У серці - вулику інші рої!
Відчуваємо світ ми
Через призми настроїв!

Плачу за каву. Дивлюся на панну зухвало,
Але раптом надій моїх знизився рівень —
Панночка спокійно одраховала
Решту з п'ятисот гривень.

1919

НАПОЄНІ БОЛЯМИ...

Напоєні болями
Серця вітають далі.
Люди з нудними долями
Метуться на вокзалі...

Обгорнулися перони димом
Пізнього розставання, —
У бюрох сказали нещасливим,
Що на них чекає раювання.

Нетерпляче залізно
Тремтить істота чавунна, —
Шукайте, поки не пізно,
Золоте руно,

А то зачинять семафори
Далечі брамами,
І ваші розставання хворі
Стануть нудними мелодрамами.

1919

ЗАКВІТЛИ ЧЕРВОНІ ГВОЗДИКИ...

Заквітли червоні гвоздики
На колах зелених клумб.
Відбили потоки
Соняшний німб...

Забарвить душа події
У колір наступного дня.
Ой, квітнуть червоні хотіння
На земному дні!

Зраджую сонце бліде,
Лякаю очима пустель.
А воно звучить побідно
На очервоненість кол.

1920

СОНЦЕ ЩОДЕНЬ...

Сонце щодень зліта все вище,
Сніг умирає на полях і в саду.
Будівник на ясному горищі
Награє у червону дуду.

Ранок з холоду пальцями хрускає,
А лень піднесе золотий топірець
І золотого насіння налускає
У калюжі розталих сердець.

Нам дарма, що у чоботях чавкає
І одежа і драна, й брудна, —
Ми гукаєм убогих з карнавками,
Бо ми щедрі, як щедра весна.

Ми знайшли усі скарби заховані,
Що у кризі лежали віки,
І тепер у будинки зруйновані
Забиваєм веселі гвіздки!

Наша радість за сонцем все вище,
Слуха серце червону дуду,
Золотих трісочок з голубого горища
Будівничий накидав у полях і в саду.

1922

MATER DOLOROSA

Подохли солов'ї
Під кущами нахабних мімоз...
— Mater dolorosa!..

Румунська оркестра
Виграє молитви
Сутенерам і повіям...

Їй,
Тільки їй
Тремтіння сором'язливих вій.
— Mater dolorosa!

Солов'ї не воскреснуть,
Сором'язно не згорнуть листочки мімози,
Тобі,
О, тобі,
Мої смерчі,
Вибухи електричних гроз,
— Mater dolorosa!

1922

ВЕСНЯНА ГАМАРНЯ

Дні огнеязико
Лижуть сірі сніги.
Задзвеніли шаблі - ріки,
Заляскали струмки - батоги.

Перековується срібло і золото,
Що лежало всю зиму марно.
Весело відзвонюють молоти
У весняній гамарні.

А сонце блакитним гартом
Гартує крицю небесну...
Привіт у новітній Спарті
Тобі, весно!

Привіт тобі, весно, з гамарень,
Де роздвів сталевий сад
І весело молотками марить
Про майбутній лад!

1922

ЕЛЕКТРИЧНИЙ КІНЬ

Ірже електричний кінь,
Залізним копитом у землю б'є:
— Нужденні мрії покинь,
Щось більше за щастя є!

Рознуздано скачуть дні,
Важкими возами скриплять віки,
Розбиває лід по весні
Сталевим копитом кінь.

Закуті в чавун стеги
Роздратовано пручаються левами,
Та сохнуть надії сліпі
Під вітрами сталевими.

І скаче рознузданий кінь,
Залізним копитом б'є:
— Нужденні мрії покинь, —
Щось більше за щастя є!

1923

**ІЗ КНИГИ «НА БЕРЕЗІ
КАСТАЛЬСЬКОМУ»
1911 — 1918**

ТОДІ, ЯК ТИХИЙ СОН...

Тоді, як тихий сон спаде тобі на очі,
І все замре в міцних обіймах сна,
В твоїм саду заплаче серед ночі
Чиясь журлива пісня голосна.

Коли ж уранці підеш ти в садок гуляти
І вгледеш там пом'ятий імортель,—
Ти не дивуйсь: приходив то співати
Закоханий у тебе менестрель!

1911

МАК

Не знаю, де, за що і як
Зів'яв, упав червоний мак...
І вмиль поблід, згорів, сконав
В шовкових хвилях пишних трав.

Не знаю, де й за що він вмер,
Бо вітер слід його затер...
Але про барвний мак між трав
Бурун-вертун легенду склав.

Багато літ з тих пір пройшло:
Пісками луки занесло,
Навіки шум шовковий стих,
І зникли спомини про них...

Але про мак і досі там
Вітри розказують піскам,
Як він згорів, сконав і впав
В колишніх луках серед трав.

1911

НАЙМИЧКА

Гнеться коромисло, відра вщерть повні,
Стан мій спочинку жадає.
Нащо слова прошептав ти любовні
Коло криниці у гаї?

Праця і праця невпивна, щоденна,
Серце ж так хоче кохати!
Тільки замовкне турбота буденна,
Вийду я мовчки із хати...

Ти почекай під вербою над ставом,
Як тільки спуститься нічка,
Тихо прийду я по росяним травам,
Наче журлива черничка...

Вщерть аж до ранку щаслива я буду
Там, над ставком, серед ночі...
Що мені, бідній, до людського суду,
Що мені слава дівоча?

1912

В ТУМАНІ ЛУГ...

В тумані луг...

Мовчать над водами осоки,
І сіють зорі ясноокі
На трави росявий жемчуг.

Весняна ніч вплела у коси
Блискучий місяць, мов лукач,
І в чисту урву сльози зносе,
І в урні тихне людський плач...

В тумані луг...

Все спить, хто спокою не знає,
І кожен хай у снах збирає
Рубіни щастя і жемчуг.

1912

У ГОРАХ

I

Потовули гори
У вечірній млі.
Шепоче казку море
Стомленій землі.

Сплять гранітні груди,
Спить зелений лавр,—
Вдень їх море збуде
Дзвонами літавр!

II

Серед густих магнолій
Я жду тебе, я жду!
Платан на скелі голій
Жде хмарку молоду!

Сміється - плаче зурна
І журиться, дзвінка,
А ніч така безжурна
І ясняя така!

Платан на скелі голій
Коханої діждав.

Спадає цвіт магнолій
На килим сонних трав...

Стихає пісня зурви,
Ніжніша легіт слів...
В які чудесні урни
Віллю я серця спів?

III

Раз хмарка світлим ранком
Під звуки водних лір
Легким своїм серпанком
Повила чоло гір.

Струмки ж кресали скелі
Й гукали їй: лети,
Бо ми тоді веселі,
Коли ридаєш ти!

IV

Вечерову, білокрилу
Хмару жде граніт в маї,—
Пестить буде нічку цілую
Білі кучері її.

І на грудях, вітром сточених,
Хмарка ляже відпочить,
А як в крилах позолочених
Іскра ранку затремтить,

Як з краю, краю привітного
Ранок винесе огні,—
Кинь велетня гранітного
І потоне в далині!

1913

НЕ ЗАПЛАЧЕ РІДНА МАТИ...

Не заплаче рідна мати,
Не заквилить чайка в полі
Над довчасною труною
Голосистою струною.

Будуть ворони злітати,
Роз'ятряти рани, болі,
І трава закриє очі
Жовтим листям серед ночі.

Більш не стане лицар славний
В чистім полі, в лютім бою,
Більш не здійме стяг побідний
На Україні своїй рідній.

Буде плавать подих травний,
Зацвіте там мак весною
Замість трупів, замість крові
Ясним символом любови!

1913

ТИШЕЮ ДОЛИННОЮ...

Тишею долинною заповітних дум
Сизою ожиною стелеться мій сум.
У траві зарошеній степових ділин
Гине жалем скошений цвіт скорботних гін...
На обніжки вдовині непожатих нив
Ллються розхвилювані сльози сірих злив.
...В далях, вкритих димом вечерових рік,
Тихим пілігримом скінчу бідний вік.
Взяв я патерицю, йду в краї жалю:
Там знайду кривницю і жагу втолю.

1913

ЛІТО

I

Люлі - люлі, сопілочко,
З стрункого комишу!
Свій пал в тонку стеблиночку
В задумі надишу!

В гірляндах хмарок зморених
Вечірній блиск тремтить...
В очах—глибинах зоряних—
Ти дай втонуть на мить!

І хай тоді ніч ділюю
Шумить річна трава
Про тебе, мою милою,
Чарівнії слова!

II

Як вид'є келіхи червоні
Веселий ранок на зорі
І задзвенять чужосторонні,
Веселострунві гусярі;

І нічка в стомленому гаї
Розіллє сльози зблідлих снів,
І шуми сонця покликає
До напівсонних берегів;

Тоді, тоді в гнучки осоки
Я літнім вітром прилечу
І у дзвіночки синьбоокі
Трунків ігристих наточу!

III

О, як душно, душно, душно!
Спить повітря непорушно,
Диха полум'ям земля...
І хоч ніч дощі росяві
Рясно сіє на поляні,
Вій сон літній не стуля.

Ой, як душно, душно, душно!
Спить повітря непорушно,
Вітри стомлені десь сплять...
Ледве дишуть, мов не дишуть,
Дум заснулих не колишуть,
Серця пал не холодять!

IV

Таємничо кохаються квіти,
Стигне плід таємничо у них.
Повінчало їх радісне літо
Під молитви пташок польових.

Цвіт таїн чарівничих багато
Від людей заховав у собі.
Безліч радощів буйно - крилатих,
Море тихої туги — журба...

І, як літо стихає в тремтінні
Перед осінню в сяючі дні,
П'є він келіхи радісно - пінні,
Щоб колись зацвісти по весні!

V

Кривавить обрій сонце ясне,
Лягає спатовьки на ніч...
Як блиск останній в небі згасне,
Мене в заснулий гай поклич!

За день квіткам тепла доволі
Наляло сонечко в чарки.
Закрили вечором у полі
Уста пахучії квітки...

Закрию й я уста коханій
Цілунок ніжним в літню ніч...
Як згасне сонця блиск останній,
Мене в заснулий гай поклич!

VI

Я кличу, я кличу, я кличу!
Прийди, я чекаю, прийди!
Покинь свою рясу червичу,
Покинь свої ночі бліді.

Лє в келіхи росяні трунки,
Схиляючись, місячний ріг.
О, скільки зберіг я, цілунків
І пестощів скільки зберіг!

За білими мурами келій
Читаєш святий фоліант,
І тане в ночі невеселій
Тобою проспіваний кант...

Для тебе наповнили келіх
До вінця трунки молоді,—
Прийди ти з ночей невеселих!
Прийди, я чекаю, прийди!

1914

НА ЧУЖИНІ

Як радісно, як радісно, як радісно мені!
Тепер весна, весна тепер у рідній стороні.
Бажав би я туди летіть, туди летіть бажав би я,—
Болить давно, давно болить душа моя, душа моя!
...Цвітуть луги і подих квіт — вітри несуть ди-
хання квіт.

Багато днів не був я там, не був я там багато літ—
Лечу туди на крилах мрій, на крилах дум туди лечу,
Росою сліз квітки в гаю, сльозами рос квітки змочу!
... Тепер там луг... у квітах луг, і ріки в тумані...
Як радісно, як радісно, як радісно мені!

1914

РАННІЙ СНІГ

I

О, який розмах, розбіг! Білий сніг,
ранній сніг!

Жовтий килим, шитий білим, на
зів'ялих травах ліг.

Сплять у білій, ніжній вовні легкі
шепоти дібровні

Срібномовні, тихокрилі, невимовні,
як і сні.

Пелехата біла тиша ніжно - ніжно
їх колише

І не дише — срібноруки заворожує
лісні.

Дума думку чорногрудий у сніговій
шапці дуб.

Скільки білі сніжні милі заховали
в полі згуб?

Скільки шовку, жовтих ниток
сон уткав у килим снігу,

Скільки в кризі мертвих квіток,
скільки в ній сконало квіт?

Дума думку дуб дібровний,
з жалем дивиться на кригу—
На чолі її блискучім розцвітає
Снігоцвіт.

II

О, білі зорі! О, ніжні криги,
У формі зір!
Небес розмахи, шляхів розбіги,
Степів простір!
Найменший шелест у білім полі
Спіймає слух.
Заквітла сніжно жадоба волі
І буйний рух!
О, зіросхожі маленьки криги,
Ловлю я вас!
Бувають в серці моїм розбіги
В свіговий час!

III

Кригу крешуть коні - вітри,
І сміються полозки.
Нам назустріч у повітрі
Линуть місячні казки!

Слухай білі всішквн снігу —
Ранком стає перший сніг.
В бурі санного розбігу
Зостановим щастя біг!

Перший сніг розтає ранком,
Перший сніг живе лиш віч, —
Більше бігу легким санкам,
Більше сміху білих стріч!

IV

О, білі океани волі,
Нестримність гін і білий сє
У зачарованому колі
Спини, о вітре, вільний біг!

Спинися радісно безсплим
У яснім царстві білих зим,
Де день над степом білокрилим,
Як заблукалий пілігрим.

Спинись і щиро на роздолі
Молись величності снігів,
Молись безмежній білій волі
Без перепон і берегів!

1915

НА ЗОЛОТІ БЛАКИТНАЯ ЕМАЛЬ

На золоті блакитная емаль,
І золото червоне на емалі.
У книгах радості осіння печаль,
І радості роса на пелюстках печалі.

В моєму саді сохне блідий цвіт,
Вмирає лист нечутно, тайнодійно...
Тобі, о осене, мій радісний привіт,
Тобі, пожовклеє, моя співанка мрійна!

Коли ж небесну щирую емаль
Затруть дощі й тумани пелехаті,
Я залишу в душі осіннюю печаль
І буду ждати весни в зажуреній кімнаті.

1916

ЧЕРЕЗ КРИЛАТІ ВІЯДУКИ...

Через крилаті віядуки,
В тунельній вічно вогкій млі,
Повзуть чавунні гадюки —
Створіння матері землі.

Могутній розум з нетрів темних
В життя покликав рух машин
І хід процесів — бур таємних —
Направив так, як хоче він.

Тремтить, гуде залізне тіло,
Що-мить коротша довгий шлях, —
Мети ясної дійдем сміло,
Збудивши тишу на полях!

Що верстви нам? Що сотні миль вам?
Створіння сил їх швидко з'їсть!
Ми понесем краям невільним
Про волю радісну вість!

Гудуть, ревуть тіла-гадюки,
Закутий в крицю чорний звір, —
Стрункі минаєм віядуки,
Проходим темні пащі гір.

1916

Я ВОРОЖИВ НАД ТИХИМ СТАВОМ...

Я ворожив над тихим ставом,
Росив квітки бундючних слав,
І млосно ранком кучерявим
Сповив у сні дрімотний став.

Нехай квіток росисті очі
Нектари п'ють в дрімотну мить, —
Мій мозок радісно тріпоче,
Мій мозок радісно бренить!

А як одквітнуть пишні слави,
Моїх думок яскравий слід,
Я злісно кину цвіт кривавий
У білосердний мертвий лід.

І згинуть в серці в мертвих зимах
Убогі клапті людських слав,
Я ж ніжним махом крил незримих
Залоскочу дрімотний став!

1916

Я ЗАКОХАВСЬ У ВОЛОШКИ СИНІ...

Я закохавсь у волошки сині,
Часто зриваю їх у долині,
І в кімнаті моїй на столі
Вони в'януть в ажурному склі.

Я дивлюсь, як умирають квіти,
Синьбоокії божії діти...
Згадую синьбооку Галю,
І серце ридає від жалю...

А завтра, не знаю ще, я, може,
Викину волошки і прохожий
Потопче квіти на дорозі,
І сонце висуше їх сльози...

А я зірву гвоздики червоші,
Як уста у коханої Броні.
І будуть і вони на столі
Умирати в ажурному склі...

1916

ШОВКОВІ БРОВИ

Шовкові брови трагічно зламані
Озера - очі таїна вкрила...
... У морі чорному на білім камені
Чиїсь жорстоко підтяті крила.

Шляхи в таїну що - мить розшукую,
Трагічну зламаність збагнути хочу я...
... Ой, ворог хижий стрілою - мукою
Мене у серце смертельно влучує!

Дум невідрадність, неначе камені,
На душу впала страшною силою...
... Чиї то керми довчасно зламані,
Рив прибережних дійшли за хвилику?

Ключі від тайни у морі сховані,
Давно загублено шляхи у вирії...
... Ридають - квилять раби, приковані
На білім острові до скелі сірої.

1917

СІРІ БУДИНКИ

Сірі будинки, оздоблені півниками наївними,
Підслішуваті вікна з перкалевими завісками...
Не розбурхати їх словами гнівними
Думками — огневими блисками!

На ніч зачиняються віконниці в спочивальнях
з ковдрами бавовняними,
Щоб не порушив хто спокою крамарівни,
Хрестять вікна з очима сонно-олив'яними.
Хрест — забезпечення дешеве і портативне.

О, міщанине, ти утворив будинки на себе схожі,
Ти утворив собі зручного слухняного бога,
І плювать тобі на криваві червоні рожі,
Що квітчають вселюдські дороги.

Як тобі діло, що десь сміливі пророки
Будять серця людські вогневими думками,
Їм не розбуркати твої чуття безокі,
Приспані довгими віками!

1918

ПОСУХА

Огняний Змій пожер вогкі тумани,
Косою вбивчою нестигле жито косе,
Потріскалась земля, ятряться чорні рани . . .

Гудуть у маревах молитви стоголосі —
То йдуть з корогвами збентежені селяни,
А вітер не хитне засохле в полі просо . . .

Огняний Змій полотна вогнеткани
По травах розстила і п'є жадібно роси,
І глушить на устах молитви покаєнні.

А жито засиха . . . Давно посохло просо.
Чорніють пащами землі прокляті рани,
Коса ж огняна косе, косе!

1918

ТИША

Золотисті зомлівають над землею змії - дзвони.

Надіва вінці червоні

Тиша...

Сірим степом сині роси сивий спокій сонно носе.

Заплітає білі коси

Тиша...

Певловимими в'юнами вітри в'ються в вогкій вонні.

Підіймає чаші повні

Тиша...

Шиють шовк осоки сонні, серце солодко сумує...

Луки росами гаптує

Тиша...

1918

НА ПАСІЦІ

Дадан. Дуплянка. На березі білій
Іконка праведних Зосіми і Саватія.
Над вулицами - кельями день цілий
Кружляє працьовита братія.

Несуть у келії ченці крилаті
Мед золотий і віск на жовті свічі...
Привіт мій вам, працьовники завзяті,
Уклін мій вам, невтомні будівничі!

Невпинно цілий день працює братія,
А вечором стихають в кельях шуми руху.
Іконка праведних Зосіми і Саватія
Вартує монастир від злого духу...

1918

ДОЛЯ

Дівчина з устами блідними,
Дівчина з очима - безоднями
Обнімає мене руками нерідними
І цілує устами холодними...

То моя доля радістю не вінчана,
То моя доля теплом не обвіяна...
Повела мене у Нерадість дівчина...
Дівчина казками замріяна...

... І я забув святі заповіді,
Розгубив пелюстки цвіту вишневого
І йду душею і серцем зотліти
У царство Змія Огневого!..

1918

ХРЕСТИ ПРИДОРОЖНІ

Над шляхом похилилися придорожні хрести.
Давно поставлені людьми побожними.
Немов зібралися вони кудись іти
І застигли верухомими подорожніми...

Над шляхом ворон криче про свою душу неспокійну,
Над шляхом пролітає вітер і підіймає пил...
А хрести справляють якусь службу тайнодійну
Над порохом розпорошених сил.

Хрести похилені живуть в думках тривожних...
Як чорною ковдрою, ніч застеле шлях,
Хтось жалібно скиглить у бур'янах придорожніх
І блукає неприкаяний на полях...

... Дівчата у свято хусткою обіпнуть Спаса розіп'ятого,
Хрести уквітчають волошками прочани побожні,
А вони стоять в очеканні вісника крилатого,
Віками верухомі подорожні.

СПІВАЮТЬ КОЛО ЦЕРКОВНОЇ БРАМИ...

Співають коло церковної брами

Сліпі, калічні тілом...

Я піду пожурюся з братами

За загубленим світлом білим.

Розповімо щасливим зрячим

Щирою лірною мовою,

Що ми сонця огняного не бачим,

Що жием ніччю безранковою...

... У мисочку розмальовану дерев'яну

Кинє шага прохожий...

Я піду з братами коло брами стану

І буду співати псалом божий.

1918

НАД ВЕЧІР

Засмутилась глуха кропива,
Дихає степ полинами,
Золотіють совяшні жнива
Над ланами синіми.

Підтинають чорні серпи
Стебла огняної пшениці;
В'яжуть важкі снопи
Вечорові зірниці.

Розум підраховує числа.
Багато складено кіп!..
А душу тривога стисла,
Тривога за останній сніп...

1918

КВІТКА СИНЄГУБ

Над могилами самогубців
Уночі схилився Білий Ріг,
Над могилами Синєгуб цвів
І ніяк одцвісти не міг...

А ніч тяглася, і не було ранку...
А квітка самогубців, Синєгуб,
Тремтіла у мертвечому танку
І вабила серця до самогуб...

І чекала життєва утома
На звуки Судних Труб...
А ніч була нерухома,
І не в'яла квітка Синєгуб...

І над житлами самогубців
Жах смерти життя стеріг...
Уночі жахливо Синєгуб цвів
І ніяк одцвісти не міг!..

1918

ПОЛОН

Полонив мене великий бог,
Полонив мене великий, добрий,
І розцвів я на скінченні всіх дорог,
Перейшовши перухомий обрій.

І нема для мене перепон,
Не вартують зору чорні віхи,
Та не радісний мій радісний полон,
І не тішать мене вічні втіхи!..

І прийшов до мене дух тривоги,
І сказав: іди назад, за обрій —
Обдурив тебе великий бог,
Обдурив тебе великий, добрий!..

І послухав я, і знову на землі
Оточили мене людські межі...
І затьмарились на білому крилі
Кольори небесної одежі.

1918

На темних прибережних кручах
Чорний Янгол сілв огні.
Іскри у муках жагучих
Гасли на холодному дні.

Відблиски огню животворного
Гасили темрявні стиски
І зажеврїлись у Янгола Чорного
На душі страждання блиски...

... І став Янгол білим,
І став Янгол світлий серцем,
І дістав з криниці веселковим крилам
Барвів золотим відерцем.

1918

ЯК ТОСКНО...

Як тоскно від електрики вечорами!
Як тоскно від білих очей ліхтарів!
Хтось навіки замкнув зачаровані брами,
Зачаровані брами Голубих Овтарів.

В кафе, на майданах, у скверах застиглих,
У шумних театрах, у церквах мовчазних
Хтось гукає закутих, хтось гукає безсилих
Одмикати замки біля Брам Золотих.

А душі турботні зіходять сльозами —
У буднях вони погубили ключі...
Їм ніколи, ніколи не одчиняться брами,
Їм довіку блукати в безранковій ночі!

О, випили душі тремтючого жаху,
О, випили душі німих вечорів!
І мовчки шукають Великого Шляху,
Таємничого Шляху до Святих Овтарів.

1918

МОЇ КОНИ

Один чорногривий — киплюча смола,
Другий — палахливий огонь,
А Третій — нестримні польоти орла.

Кінь Первий поніс на високий граніт,
А Другий заогнив мене,
На Третьому їду у Радісний Світ.

На Третьому їду блискучий, як грім,
Заогнений Другим навік.
На Третьому — Вічних Шляхів пілігрим.

1918

Засміялась, задзвеніла намистом,
Розсипала кришталі розбиті.
...Вишила коліром млястим
Візерунки на оксамиті.

Натхнула білі молитви.
Рвучко кинула кораблі...
..Забуяли на обрїях битви,
На гравях нудної землі.

Смішками озвалася Біла
За важкими дверима жалю...
...Падали підтяті крила
Дзвонами розбитого кришталю...

1918

ПІШОХОДИ БЛИСКУЧІ...

Пішоходи блискучі, як скло,
Од дощу, од роси, од туману...
...Заблудилось Безумнеє Зло
Між шатрами ворожого стану.

І гукає до вулиць сумних,
І скликає, душею зотлілих
До шинків, де безрадінний сміх,
До шинків, до коханок немилых.

Брук регоче над рухом колес,
В зливах світла кафе, ресторани...
.Людські душі шукають чудес,
.Людські душі зализують рани...

І радіє Безумнеє Зло,
І шумить над шатрами чужими...
Там, де сяє холоднеє скло
І лоскоче тумани очима...

1918

БІЛИЙ ТУМАН

Білий туман гоїдає міста
На пухових крилах...
Я не одержав сьогодні листа
Од далеких, серцю милих.

Просиджу до ранку блідого,
Згадуючи давні стрічі,
І погашу серця бідного
Догорілі свічі...

В душі, як надворі, мля густа.
В душі - в'язниці чуття скуті...
Я не одержав сьогодні листа.
Мене забули напівзабуті!..

1918

ЄСТЬ КВІТИ...

Єсть квіти, закохані в сонце:
Вони розкривають щодня
Целюсток барвисті віконця
Для ласки ясного дня.

Єсть квіти, що місяць кохають:
Вони розцвітають вночі,
Коли над землею засяють
Проміння безгучні мечі.

Єсть душі, закохані в сонце,
Закохані в блиск хвилювань.
Вони відчиняють віконце
Для пестощів буйних кохань.

А душі, закохані в ночі,
Цвітуть палахливо вночі,
Як тайнії мрії дівочі,
Як слява безгучні мечі!

1918

В КІМНАТІ МИЛІЙ...

В кімнаті милій я знову юний —
В кімнаті світлій вібрує альт.
А з вулиць гнівних шумить Бурувний
І креше бігом нудний асфальт.

Чавунний м'язок кує неволю,
Страшне віщує залізний звук...
Я втік до світла обарвить долю,
Я втік до ніжних дівочих рук.

Але покличе Чавунна Блада
До вулиць сірих, нудних контор,
І залишиться моя відрада
За білим шовком хвилястих штор.

1918

* * *

Думки — турботні аргонавти
Лаштують жваві кораблі.
О, душе, керми їх направ ти
У бік прекрасної землі!

Із пристанів душі у ранці,
Як зашумить чуття бореї,
Поливуть смілі мореплавці
За грань розбурканих морей.

Чи пощастить здобути руно,
Дійти до радісних Колхід?
Чи може чорнії буруни
Розбитих суден спинять хід?

Проте о, душе! сміло прав ти
До невідомої землі —
Врятують смілі аргонавти
Од бур свавільних кораблі!

1918

РАДІСНИИ

Рано запрягав я Білих Коней,
Рано, — у блискучі колісниці,
Рано, — як росився шлях безсонний...

Вдосвіта над краєм — жовті спиці,
Вдосвіта над краєм — щит огняний,
Вдосвіта над краєм біг іскриться!

На світанні лине Радість Біла,
На світанні в'є вінки барвисті,
На світанні — радісний Ярило!

Гей, скачіте, Білі Коні, сміло!
Гей, скачіте шляхом велегонним.
Поки серцеві Весняне не дотліло!

1918

ЖАЖДИВІ КОРАБЛІ

I

Іржуть над морем крилаті коні...
Лунає морем далекий свист...
Там — море хвильне в червонім лоні
Криваво пінить Огняний Хвіст.

Летять буруни на хмарах в ранок,
За хмари громів, за шуми хвиль...
Не знають... Щастя — химерний танок!
Не знають... Щастя — отрутний ніж!..

А коли стихне громовий стогін;
Коли затихне бурунний біг, —
Летять за ними човни навздогін
За огнесяйний німий поріг.

... Схиляють щогли верхів'я гнучко.
(Жує хтось скрипи іржавих криць!)
А вітер кида на море рвучко
Шматки західніх багрянниць.

II

Кров'ю рабів червоніє залізо,
Кров'ю ржавіють міцні якорі...

... В полум'ї неба кривавляться ризи,
Ризи роздерті горять угорі...

Кров'ю рабів іржавіє залізо.
(Кров'ю крижаною Зрада кує!)
Помах крилатий і сіється Сизе,
І падає Світле на щастя моє...

Щогли скриплять. О, червоне залізо,
Чаші пацсвнились кров'ю ущерт'!..
... Хмарою рушає спокою криза...
Буде, ой! буде невольницька смерть!

III

З пристаней тихих прямують у далечі,
Рідні лишають навик береги...
Зграї розвіялись чорної галичі,
Плачуть на березі злі вороги...

В пристанях спокої, бурями зламани,
В пристанях тліють в пісках якорі...
Серце чиєсь кривавіє на камені...
Щастя чиєсь загорілось вгорі!

IV

Бурі керму зламали мою,
Бурі радість дарують мені!
Бурі визволять душу мою
Бурі визволять щастя мені!

Вітер парус зірвав з корабля,
Вітер щастя дарує душі...
Вже не стрима ніхто корабля,
Вже ніхто не піймає душі!

1918

ВЕЧОРІ

I

Над розхвилюваними нивами
Кривавий багрець вечорів
Палає огненними зливами.

Хтось рани неба роз'ятрив
І йде стежками щасливими
По золоті хвилястих нив...

З червоносяючими гривами
Криваві коні вечорів
Крилато скачуть понад нивами...

Злотисто вечір догорів
Над кришталевими заливами, —
Хтось смерть дочасную зустрів
Над розхвилюваними нивами.

II

За маревом кривавих рік
Палають багрецю пожежі.
Там догоря блискучий вік.
Там перейшов хтось вічні межі
За маревом вечірніх рік...

Хтось перейшов призначність меж,
Переступив останні грані
І кинув серце в кров пожеж
І душу — в марева огняні...
Хтось перейшов призначність меж.

Владар огвяних колісниць
Розвіяв степом буйну силу...
У царство вічних таємниць
Червоногартні кинув стріли
Владар вечірніх колісниць.

III

Китайку заходу не ворухнуть вітри,
Не зашумлять в кривавих прапорах.
Над тишею землі в червоних вівтарях
Китайку прапорів не ворухнуть вітри.

Багато миль пробіг веселий юний день
І от, знеможений, спинив невпинний біг,
І кров'ю оросив палаючий поріг
Засмучений у ранах юний день.

Кривавая китайка прапорів
Поблідле чоло дня в жалобі укриває...
Над тишею землі спокоєм вічним має
Згасаючи китайка прапорів.

З М І С Т

	Стор.
Передмова до 1-го видання	3
Передмова до 2-го доповненого видання	4
Епіграф.	5

ІЗ КНИГИ «БАЙДА»

Байда	9
Україна	17
Дорога дальня	19
1-ше травня	21
Електрополіс - Дніпрельстан	22
Осінь	25
Іней	26

З ПОЕЗІЙ 1926 РОКУ

Мій тридцять п'ятий березіль	
Катеринка	33
Зайвий івентик	35

ІЗ КНИГИ «ПОЕМП»

Царівна Останнього	39
Поема зневаги	46
Комунікація	51
Прагнення	54
Під мурами	57
Закохання	59
Хвала життю	62
Весногук	65
Циклоні	68
Полям пшеничним	72
Вокзалі	73
Повстання	77

A53094